Fjärilskataloger från Baltikum

Nationella listor över insektsgrupper har under de senaste årtiondena i allt stridare ström sett dagens ljus. Antalet länder i Europa har sedan de omvälvande händelserna i Sovjetunionen ökat markant och varje land med självaktning vill naturligtvis ha en förteckning över vilka växt- och djurarter, som förekommer inom dess gränser.

1924 kom W. Petersen ut med sin "Lepidopteren-Fauna von Estland". I denna katalog tog han inte bara med arter från Estland, utan också sådana potentiella arter, som var kända från grannskapet eller längre bort från Estland. Till en del byggde han sin katalog på Staudinger-Rebels standardverk från 1901 över de palearktiska fjärilsarterna.

Även om antalet entomologer i dagens Estland, Lettland och Litauen inte är stort, görs betydande framsteg vad gäller insektsfaunistiken. Årligen hittas mängder av nya arter för dessa länder, framför allt av två skäl: (1) den personliga friheten har ökat, så att i stort sett alla områden nu är tillgängliga för undersökningar, och (2) den intensifierade utforskningen av den egna faunan är ett utslag av skapandet av den nationella identiteten.

I samband med Sovjetunionens upplösning och därefter har de baltiska entomologerna inspirerats att i katalogform presentera insektsfaunan inom sina respektive landamären. Två av dessa kataloger anmäls nedan, en från Estland och en från Litauen. Visserligen har kataloger eller liknande verk över Litauens fjärilsfauna tidigare publicerats (Prüffer, 1947 och Kazlauskas, 1984), och beträffande Estland utkom 1977 och 1986 kataloger över storfjärilar, men för småfjärilar gällde hittills Petersens numera helt inaktuella verk. Under detta eller nästa år kommer även en förteckning över den lettiska fjärilsfaunan att ges ut.

Martin, M. 1991. *Catalogus Microlepidopterorum Estoniae*. – Abiks Loodusevaatlejale Nr. 91. 56 s. Pris okänt. Kan beställas från: 202 400 Tartu, Kompanil 3, ELLUS-I Entomoloogiaseksiioon, Estland.

Efter ett kort förord ges en förteckning över samtliga småfjärilsarter som noterats för Estland, inalles 961. Systematiken följer uppläggningen i de nordiska katalogerna. Synonymer är sparsamma och ges bara för arter som under lång tid haft annat namn eller i övrigt förtjänar att uppmärksammas.

Förutsättningarna för forskning, både för professionella och amatörer, har självklart varit mycket olika i Estland och i de nordiska länderna. Därför kan man hålla för helt säkert, att många arter fortfarande finns att upptäcka. Naturligtvis förekommer också arter i katalogen, vilka vi ännu inte påträffat i Sverige. Därför är det intressant att notera just sådana arter och söka efter dessa i vårt land.

I slutet av katalogen finns ett register med sidhänvisningar för arter, släkten och familjer.

Häftet är trycktekniskt ganska anspråkslöst och priset torde vara lågt.

Ivinskis, P. 1993. *Checklist of Lithuanian Lepidoptera*. Vilnius. 210 s. Pris okänt. Kan beställas från: Institute of Ecology, Akademijos St. 2, 232 600 Vilnius, Republic of Lithuania.

Som titeln anger omfattar denna häftade bok alla arter som är funna i Litauen. Men författaren har också tagit med alla arter funna i Estland, Lettland och Vitryssland, vilket ökar informationsvärdet på katalogen. Inledning och historik över litauisk lepidopterologi är korta, skrivna på litauiska och engelska. Bibliografin, som följer därpå, upptar mer eller mindre kända artiklar och andra verk från Östeuropa. En översikt över släkten och familjer med artantal föregår den egentliga listan, som omfattar 2213 arter, grannländernas arter ej medräknade.

Katalogen upptar inte bara namn (med enstaka synonymer), utan också frekvens, geografisk utbredning i Litauen, flygtid samt värdväxt(er). På så sätt utgör denna katalog en intressant komplettering till den katalog över nordeuropeiska fjärilsarter, som Ingvar Svensson nyligen givit ut. Den sistnämnda katalogen ger i symbolform dock något fler biologiska uppgifter om varje art och är ett "måste" för den nordiske fältentomologen.

Namnen på arter från Estland, Lettland och Vitryssland har tryckts med kursiv stil och är därför lätta att hitta. Biologin för varje art bygger dels på författarens egna observationer under drygt 20 år, dels på litteraturuppgifter. Här och var kan vi hitta en del nya rön vad gäller biologin, framför allt i fråga om arter, som ännu inte påträffats i Sverige. Även om Östersjön är en effektiv spridningsbarriär, torde det finnas hittills oupptäckta arter i vårt land, som finns med i den anmälda katalogen. Den är därför väl värd ett köp.

Bengt Å. Bengtsson